

כמו מי נפסקה ההלכה

איתמר: רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן, הלכה כרבי יהודה - רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת, הלכה כרבי יוסי.

נאמר למסקנה: 1. רב יצחק בר יוסף בשם רבו רבי יוחנן אמר: הלכה כרבי יהודה שאמר, "רבו מובהק", היינו שרוב חכמתו ממנו, בין אם בגמרא, בין במשנה ובין במקרא. 2. ורב אחא בר רב הונא בשם רבו רב ששת אמר: הלכה כרבי יוסי, היינו, אפילו לימדו משנה אחת שהתקשה בה, והאיר את עיניו וביאר טעמה, הוא רבו המובהק.

תמיהת הגמ' וביאורה

ומי אמר רבי יוחנן הכי! והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה, ותנן: רבו שלמדו חכמה? - מאי חכמה! רוב חכמתו.

ותנן [ושנינו] רבו שלמדו חכמה, סתמא [סתם] כר' מאיר. - רוב חכמתו. אם מקרא מקרא, אם משנה משנה.

תמיהת הגמ': איך אמר רבי יוחנן שהלכה כרבי יהודה! והרי רבי יוחנן אמר, "שהלכה כסתם משנה", כלומר, משנה שנשנית ללא שם התנא, ושם שנינו, שרבו מובהק, הוא שלימדו חכמה, כלומר גמרא, וכדעת ר"מ? **מבארת הגמ':** מה ששנינו שם, "רבו שלמדו חכמה", הכוונה "לרוב חכמתו" וכדעת רבי יהודה.

מעלת סוגי לימוד התורה

ת"ר: העוסקין במקרא מדה ואינה מדה - במשנה, מדה ונוטלין עליה שכר - גמרא אין לך מדה גדולה מזו, ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן גמרא.

מדה. היא קצת, - ואינה מדה, שהמשנה וגמרא יפים ממנה, מפני שתלויין בגירסא ומשתכחים, שבימיהם לא היה גמרא בכתב וגם לא היה ניתן לכתוב, אלא לפי שנתמעטו הלבבות התחילו דורות [אחרונים] לכתבו. - גמרא. כבר פירשתי למעלה שהוא לתת לב להבין סתימות טעמי המשנה מה הם, וכששתיים סותרות זו את זו יבין לתרץ שיהיו שתיהן קיימות, או לדעת דברי התנאים החלוקים בדבר, ונימא [ונאמר] הא מני [זו מן] פלוני חכם הוא.

שנו חכמים, העוסקין: 1. בלימוד תנ"ך, זו מדה יפה במקצת אבל לא מדה יפה לגמרי, כלומר: זה טוב אבל לא הכי טוב. 2. במשנה ולא בגמרא, מדה יפה היא, ונוטלין עליה שכר. 3. בתלמוד, אין לך מדה גדולה מזו, כלומר טוב מאוד. ומסיימת הברייתא: לעולם הוי רץ ללימוד המשנה יותר מן הגמרא.

סתירה בדברי הברייתא עצמה

הא גופא קשיא? אמרת בגמרא אין לך מדה גדולה מזו, והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא?

מקשה הגמ': בתחילת הברייתא שנינו, שהעוסקים בתלמוד, אין לך מדה גדולה מזו, - ובסוף אמרנו, לעולם תרוץ לתלמוד משנה יותר מהתלמוד?

ביאורי מילים

- וּמִי אָמַר .. הֲכִי - וְכִי אָמַר
- וְהָאֵמֶר - וְהָאֵמֶר - וְהָרִי אָמַר.
- כִּסְתָם מִשְׁנָה - מִשְׁנָה שְׁנֵאמְרָה
- וְהִדְר - וְאַחַר כֵּן
- הָיִי - תְהִיָּה.
- הָאֵ גּוֹפֵא קְשִׁיא - זֶו [מְקוּר
- וְתַנְן - וְשֵׁנִינוּ [מִשְׁנָה]
- לֹלֵא שֵׁם הָאֹמְרָה.
- תְּנַאִי] בְּעִצְמָה קְשָׁה.

הפניות | ספר תרגול: עמ' 160 | אמונת חכמים: עמ' 31, 78 | להלכה בהרחבה: בחוברת זו בעמ' 203 בסעיף: 16-18

איתמר רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כרבי יהודה רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת הלכה כרבי יוסי ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן רבו שלמדו חכמה מאי חכמה רוב חכמתו ת"ר העוסקין במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שכר גמרא אין לך מדה גדולה מזו ולעולם הוי ריץ למשנה יותר מן גמרא הא גופא קשיא אמרת בגמרא אין לך מדה גדולה מזו והדר אמרת ולעולם הוי ריץ למשנה יותר מן הגמרא

שאלות לגמרא (עמ' 198 בספר הלימוד)

ענו על השאלות / סמנו את התשובה הנכונה

- במסגרת הגמ' - סמן בצבע אחד את הפתיחה למחלוקת אמוראים, בצבע שני את המילים המציינות את חשיבות העוסקים במקרא, משנה וגמרא ובצע שלישי את הביטוי הפותח בקושיא מחלק אחד במקור התנאי על חלקו השני.

1. רב יצחק בר יוסף, אמר בשם רבו רבי יוחנן, שההלכה כ: _____.

2. מה כוונת הגמ' באומרה "ומי אמר רבי יוחנן הכי"?

3. הגמ' תמהה על ההלכה שאמר רבי יוחנן, מכיון:

- א. שרבי יוחנן אמר שהלכה שנפסקה, היא כסתם משנה.
- ב. שרבי יוחנן לא יכול לחלוק על דברי רבי יוסי.

4. צטט את הסתם משנה, וכדעת מי היא שנויה?

5. כך היא תמיהת הגמ':

- א. רבי יוחנן אמר שההלכה כרבי יוסי, ובסתם משנה נפסק כרבי יהודה!?
- ב. רבי יוחנן אמר שההלכה כרבי יהודה, ובסתם משנה נפסק כר"מ!?

6. מיישבת הגמ' את התמיהה, ואומרת:

- א. רבו שלמדו חכמה שבמשנה, הכוונה שלימדו רוב חכמתו, כדעת רבי יהודה.
- ב. גם ההלכה שאמר רבי יוחנן וגם המשנה, כדעת רבי יהודה.

7. מדוע העסק במקרא, זה קצת טוב, ולא הכי טוב?

8. מדוע לימוד הגמרא הוא הכי מובחר?

9. מדוע הגמ' אומרת "הא גופא קשיא"?
